

گفت‌وگو با ۳ تهیه‌کننده سینمای ایران در رابطه با علت ساخته نشدن آثاری فاخر درباره امام‌رضا(ع)

فیلم‌سازی رضوی معطل بودجه

شکيبا افخمی‌راد

اگر آثار سینمایی و تلویزیونی ایران را در ۴۵ سال اخیر مرور کنیم، فقط یک سریال فاخر درباره امام‌رضا(ع) پیدامی‌کنیم؛ سریال «ولایت عشق» به‌کارگردانی مهدی فخیم‌زاده که اولین‌بار در سال ۱۳۷۹ روی آنتن شبکه یک رفت. بعد از این مجموعه ماندگار که بارها از قاب تلویزیون پیش‌روی مخاطبان قرار گرفته، دیگر هیچ اثر فاخر و ماندگاری تولید نشده است. این درحالی‌است‌که مسئولان فرهنگی، به‌ویژه وزیران فرهنگ و ارشاد اسلامی در دوره‌های مختلف بارها وعده ساخت فیلم‌هایی با محوریت امام‌رضا(ع) را داده‌اند. حتی یکی از این مسئولان ادعا کرده بود سالی یک فیلم فاخر در این زمینه ساخته می‌شود، اتفاقی که تا به امروز محقق نشده است. درواقع اگر آثاری هم در حوزه رضوی در طی این سال‌ها تولید شده، بیشتر حول محور جایگاه حرم مطهر امام‌رضا(ع) به عنوان مکانی معنوی بوده است‌که از لحاظ بودجه‌ای و شیوه ساخت در رده آثار «الف» و فاخر سینمای ایران قرار نمی‌گیرند. ما در گزارش پیش‌رو به سراغ سه تهیه‌کننده سینمای ایران رفته‌ایم و با آن‌ها درباره ظرفیت ساخت آثاری فاخر با محوریت امام‌رضا(ع) و چرایی محقق نشدن این اتفاق تا به امروز صحبت کرده‌ایم که حاصل آن را در ادامه می‌خوانید.

ابراهیم اصغری، سینماگر مشه‌دی، یکی از پرکارترین تهیه‌کنندگان در حوزه ساخت فیلم‌های دفاع‌مقدسی است. او تا به امروز تهیه‌کنندگی فیلم‌هایی چون «مردی شبیه باران»، «مردی از جنس بلور»، «به کودی یاس»، «شور شیرین»، «اشوگل» و «تک‌تیرانداز» را برعهده داشته است. شماره «۱۰» نیز جدیدترین اثر سینمایی او محسوب می‌شود، فیلمی که سال گذشته در چهل‌ویکمین دوره جشنواره فیلم‌ فجربرای اولین‌بار اکران شد و به‌تازگی روی پرده سینماهای کشوررفته است. اصغری از سه تهیه‌کنندگان مطرح سینمای ایران است درباره شاخص‌های لازم‌برای تولید آثار رضوی توضیح می‌دهد: «آستان قدس رضوی به‌عنوان متولی آستان امام‌رضا(ع) وظیفه دارد همان‌طور که در حوزه‌های مختلف فرهنگی و تبلیغی اقداماتی انجام می‌دهد، به حوزه فیلم‌سازی و سینما هم ورود پیدا کند و ساخت‌فیلم‌هایی با موضوع ائمه اطهار(ع) و به‌ویژه امام‌رضا(ع) را کلید بزند. به نظر من می‌شود حداقل سالی یک فیلم با

این موضوع و با سرمایه‌گذاری آستان قدس رضوی تهیه شود که متأسفانه تا امروز به دلایل مختلف، تلاشی برای تحقق آن نشده است؛ این درحالی‌است که هنرمندان در بخش‌های مختلف نویسندگی، کارگردانی، بازیگری و... بسیار علاقه‌مند هستند در چنین پروژه‌هایی حضور داشته باشند، یعنی ظرفیت هنری برای ساخت آثاری با محوریت امام‌رضا(ع) و حتی هر پروژه دیگری با توجه به توانمندی‌هایی سینمای ایران و تجربه‌های هنرمندان در رشته‌های مختلف وجود دارد. فقط باید نهاد‌های متولی و مسئولان خواستار چنین پروژه‌هایی باشند و برای آن‌ها سرمایه‌گذاری کنند. درواقع وقتی قرار است فیلمی با موضوع خاص در سینما تولید شود، باید متولیان‌ش آن را مطالبه کنند. آستان قدس رضوی هم به‌عنوان یک مجموعه پردرآمد اولین نهادی است که وظیفه دارد به فرهنگ دینی کشور کمک کند. این نهاد باید چهل سال کوتاهی خود را در این حوزه جبران کند و مبلغی به ساخت فیلم‌های دینی اختصاص بدهد، مبلغی که قطعاً نسبت به بودجه و درآمد این نهاد اندک خواهد بود. درواقع من فکر می‌کنم اگر آستان قدس رضوی بتواند باعث رونق سینمای ارزشی و دینی کشور شود، به دنبال برخی نهاد‌های دیگر هم با توجه به علاقه‌ای که به این موضوعات دارند، در ساخت فیلم‌های دینی مشارکت خواهند کرد. شاید یکی از دلایلی که این اتفاق تا امروز محقق نشده است، این باشد که مسئولان درکی از اهمیت ساخت

فیلم و تأثیرگذاری که سینمایی تواند در جامعه‌خودمان و جامعه جهانی داشته باشد، ندارند. همچنین شاید در بخش‌های تصمیم‌گیری هنری آستان قدس رضوی افراد متخصصی که با این موضوعات به‌طور کامل آشنا باشند، حضور ندارند؛ این موضوعی است که در این نهاد باید اصلاح شود. چون آستان قدس رضوی ظرفیت این را دارد که یک کمپانی فیلم‌سازی حرفه‌ای برای خود داشته باشد که نه تنها فیلمی درباره امام‌رضا(ع) بسازد، بلکه متولی ساخت چند فیلم ارزشمند دینی در طول یک سال باشد.

و متولی پروژه بسیار در انتخاب لوکیشنی که قرار است فیلم ساخته شود، تعیین‌کننده است؛ از این‌رو اگر آستان قدس رضوی متولی ساخت فیلم باشد، می‌تواند با توجه به ظرفیت‌های شهری و لوکیشنی که در مشهد وجود دارد، درخواست کند تا فیلم در این شهر تولید شود. دیگر امکاناتی را هم که برای ساخت فیلم فاخر لازم است می‌توان از تهران و نقاط دیگر کشور به مشهد آورد

و نیروهای انسانی را هم برای مدتی در مشهد مستقر کرد.

نیاز به همتی همه‌جانبه امیر سیدزاده، دیگر سینماگر مشه‌دی، به‌عنوان تهیه‌کننده در پروژه‌هایی چون «مادر قلب انتمی»، «شماره ۱۷ سهیلا»، «پاسیو»، «ناخوaste» و... حضور داشته است. او در فصل ششم سریال «پایتخت» به کارگردانی سیروس مقدم تهیه‌کنندگی الهام‌غفوری، برای اولین‌بار فعالیت بازیگری را تجربه و نقش یک نماینده مجلس را بازی کرد. سیدزاده که باور دارد برای ساخت آثار فاخر نیاز به همتی همه‌جانبه داریم، نکاتی را درباره چگونگی محقق شدن این اتفاق مطرح می‌کند:

زمانی که مسئولان ما از ساخت فیلم فاخر صحبت می‌کنند، باید ابتدا ببینیم منظورشان از این نوع فیلم‌ها چه چیزی است. برای مثال ما به سریال‌هایی مانند «ولایت عشق» و «ام‌ام علی(ع)» که تأثیرگذاری‌شان در جامعه و بازنمایی تاریخ فرهنگ شیعی بسیار محکم، قاطع و روشن بوده است، می‌توانیم عنوان پروژه فاخر را اطلاق کنیم ولی پروژه‌هایی هم بوده‌اند که فقط بودجه صرف‌شان شده است و گیرایی لازم را به‌عنوان اثر فاخر

نداشته‌اند، مانند برخی آثار که در این سال‌ها درباره سرداران دوران جنگمان ساخته‌ایم. پس اگر درباره فیلم فاخر صحبت می‌کنیم، باید به گیرایی و تأثیرگذاری آن هم توجه کنیم.

در این‌بین وجود حرم مطهر علی‌بن موسی الرضا(ع) در شهر مشهد به‌عنوان بزرگ‌ترین سرمایه ارزشی و دینی ما، باید توجه مسئولان را به سمت‌وسوی ساخت آثار فاخر ببرد. ما در این حوزه برای صدسال آینده هم سوزه داریم و حتی می‌توانیم معجزه‌هایی را که در حرم امام‌رضا(ع) رخ می‌دهد به یک پروژه سینمایی و سریال تبدیل کنیم. البته این اتفاق نیاز به پژوهش و تحقیق دارد؛ اما اگر از لحاظ اعتقادی و علمی به‌طور دقیق به آن پرداخته شود، می‌توانیم آن شعار «هر سال یک پروژه سینمایی فاخر برای امام‌رضا(ع)» را محقق کنیم. ما ظرفیت لازم برای انجام این کار را داریم، اما اگر قرار باشد با بهانه‌جویی، فرار از مسئولیت و پرداختن به موضوعاتی مانند ندانستن بودجه و کمبود امکانات فقط شعار دهیم و از

کنار قضیه رد شویم، متأسفانه همین وضعیتی که الان دچارش هستیم ادامه خواهد داشت، به‌طوری‌که می‌بینیم در حدود پانزده سال اخیر به‌جز پروژه سلمان فارسی که در دست ساخت و پروژه حضرت موسی(ع) که در مرحله پیش‌تولید است هیچ کار مؤثری انجام نداده‌ایم؛ از این‌رو باید مسئولان بررسی‌ها لازم را انجام دهند و برای رفع این مشکل اقدام کنند. به نظر من همه ما یعنی هنرمندان و مسئولان در این قضیه کوتاهی کرده‌ایم و البته متن خوبی هم برای تکرار پروژه‌هایی همچون امام‌علی(ع) و ولایت عشق نداشته‌ایم.

با وجود این با یک همت همه‌جانبه می‌توانیم تجربه‌های گذشته را تکرار و پروژه‌هایی فاخر تولید کنیم. فقط به چند آئیم نیاز داریم: بودجه مناسب، استفاده از فیلم‌نامه خوب و همچنین بهره‌گیری از عواملی که اعتقاد قلبی و عملی به این پروژه داشته باشند و برای ساختش همت کنند.

مشهد نیز با توجه به اینکه قطب معنوی و پایتخت فرهنگی جهان اسلام است و یکی از قطب‌های اقتصادی کشور

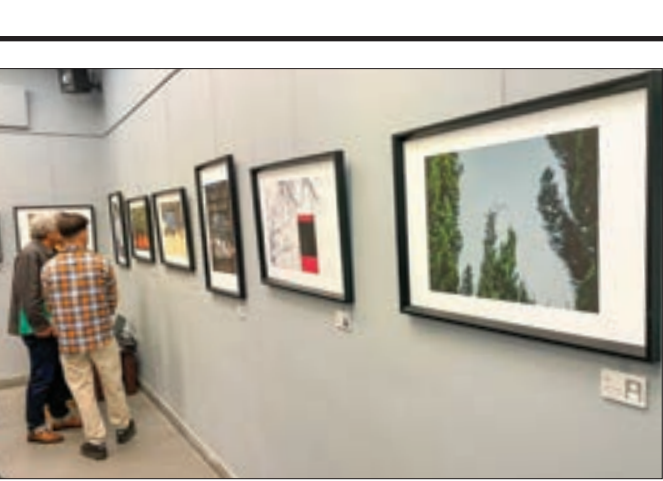
نمایی از سریال «ولایت عشق»

محسوب می‌شود، می‌تواند از گزینه‌های اصلی مسئولان برای ساخت پروژه‌های فاخر باشد. درواقع اگر مشهد برای ساخت چنین پروژه‌هایی استعداد و پتانسیل نداشته باشد، کدام شهر می‌تواند داشته باشد؟! امام‌رضا(ع) در مشهد هستند، کارخانه‌های مهم در اینجا فعالیت می‌کنند و ظرفیت‌های لازم در این شهر وجود دارد، فقط باید همتی از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، استانداری خراسان رضوی و همچنین هنرمندان صورت بگیرد و دست به دست هم دهند تا با تأمین بودجه و نوشتن متن مناسب برای ساخت آثار فاخر در مشهد اقدام کنند.

ظرفیت خوب مشهد برای ساخت آثار فاخر علاوه‌بر موسوی با تهیه‌کنندگی آثاری چون «خشک‌سالی و دروغ»، «من مادر هستم»، «پارک‌وی»، «گل‌بخ»، «قرمز»، «جنگ نفت‌کش‌ها» و «آفتاب‌نشین‌ها» شناخته می‌شود. او همچنین رئیس اتحادیه تهیه‌کنندگان ایران است و تهیه‌کنندگی سریال «تنها‌ترین سردار» به کارگردانی مهدی فخیم‌زاده و با محوریت داستان زندگی امام حسن مجتبی(ع) نیز در کارنامه‌اش دیده می‌شود. موسوی درباره ساخت آثار فاخر با محوریت امام‌رضا(ع) یک

شاخصه را مهم می‌داند و درباره آن بیان می‌کند: ساخت فیلم فاخر درباره امام‌رضا(ع) هزینه‌های زیاد و سنگینی دارد؛ از این‌رو خود آستان قدس رضوی که در وظایفش انجام کارهای فرهنگی هم دیده می‌شود باید پا پیش بگذارد و با تهیه‌کنندگان، کارگردانان و نویسندگان مختلفی که در این زمینه فعالیت می‌کنند، همکاری کند. درواقع به نظر من اگر ماضعفی در زمینه ساخت فیلم‌های فاخر رضوی داریم، دلایل کم‌کاری آستان قدس است، چون هیچ‌کدام از ارگان‌های دیگر مانند این نهاد برای ساخت آثار هر هزینه پول و بودجه ندارند. آستان قدس هم شاید در این سال‌ها چنین نیازی را احساس نکرده است و گرنه به‌عنوان متولی اصلی محقق شدن این اتفاق و با توجه به امکاناتی که در اختیار دارد باید برای آن اقدام می‌کرد. به گمان من مشکل بودجه با بودن آستان قدس رضوی حل می‌شود و در این صورت ما می‌توانیم حتی سالی یک فیلم فاخر تولید کنیم.

از طرف دیگر نیمی از سینمای ایران، مشه‌دی و بیشتر هنرمندانی که فیلم‌های خوب تولید می‌کنند خراسانی هستند، اتفاقی که نشان می‌دهد ظرفیت ساخت آثار رضوی در مشهد وجود دارد. فقط باید معضل بودجه رفع شود و البته خواستی هم از سوی مسئولان وجود داشته باشد. چون در برخی مواقع پول هست ولی کسی پیگیر ساخت چنین آثاری نیست.

عکاسان دور یکدیگر جمع شوند و بعد از اینکه کلاس‌های آموزشی تمام‌شد، بتوانند برای انجام کار خود از آن ایده بگیرند. بخش عظیمی از این جریان‌ها را اصلاح خواهد کرد. این عکاس بیان کرد: هنرمندان پس از حضور در دوره‌های عکاسی سرگردان می‌شوند و اگر اقداماتی مانند اردوهای آموزشی و نمایشگاه برگزار شود، می‌توانند به مجموعه عکس فکر کنند و عکس خوب را از بد تشخیص دهند. این موضوع در سال‌های اخیر نیز کم‌رنگ شده است. ابراهیمی کمبود آموزش را بزرگ‌ترین معضل عکاسی مشهد و کشور دانست و

ایستگاه خبر

رئیس سازمان سینمایی کشور مطرح کرد

دغدغه ما باید تولید آثار دینی در کشور باشد

روز سه شنبه، ۲۵ مهر، نشست مشترک مرتضی سعیدی زاده، مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی امام‌رضا(ع) و محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمایی کشور، در مشهد برگزار شد.

به گزارش اداره کل روابط عمومی سازمان سینمایی، محمد خزاعی در این نشست گفت: جشنواره امام‌رضا(ع) سالیان سال است که در ابعاد گسترده‌ای برگزار می‌شود و در برخی رشته‌ها زمینه‌های تولیدی خوبی را مهیا می‌کند، اما در حوزه تولید فیلم متأسفانه اتفاقات مهمی رخ نداده است. او تأکید کرد: باید رویکرد و تمرکز را به سمت تولید آثار در این حوزه ببریم. چرا نباید تولیدات فاخر و ماندگاری در زمینه امام‌رضا(ع) داشته باشیم؟! مشکل منابع مالی است یا همت عالی؟

رئیس سازمان سینمایی با بیان اینکه جشنواره تئاتر رضوی را در گذشته تفکر تولید‌نمایش، کتاب و اجراهای جدید، متمایز و جریان‌ساز کرده بود، یادآور شد: جشنواره‌ها اساساً بهانه‌ای برای رشد و رونق تولید در حوزه‌های عمومی و موضوعی هستند و ضروری است با کمک نهادهای مختلف تولیدات سینمایی در دستور کار قرار گیرد. او ادامه داد: معتقدم باید به جای برگزاری یک جشنواره، کار سینمایی را شروع کنیم؛ چون بدون شک اگر جرقه چنین کاری زده شود، متوقف نخواهد شد. خزاعی با اشاره به لزوم جریان‌سازی سینمایی درباره امام‌رضا(ع) از طریق تولید آثار مرتبط خاطر نشان کرد: باید جلسات مشورتی و هم‌اندیشی برای تولید فیلم در این زمینه به‌طور جدی پیگیری شود. این مطالبه میلیون‌ها انسان متدین و عاشق امام‌رضا(ع) است. آریا بعد از چهل سال نباید کاری‌ست‌رگ با موضوع امام‌رضا(ع) تولید شود؟

رئیس سازمان سینمایی حرکت به سمت تولید در ادامه مسیر برگزاری جشنواره امام‌رضا(ع) را یک مطالبه جدی دانست و گفت: نگاه ما به این رویداد معنوی حمایتی است ولی معتقدم رویکرد، تمرکز و دغدغه ما باید تولید آثار دینی در کشور باشد و قطعاً چیزی که از جشنواره‌ها باقی می‌ماند آثار تولید‌شده موضوعی است. خزاعی تأکید کرد: وقتی همه ما مدیون امام هشتم(ع) هستیم، این کوتاهی در حوزه فرهنگ نباید دیده شود؛ از این‌رو همه دستگاه‌های ذی‌ربط، اعم از سازمان سینمایی، آستان قدس رضوی، حوزه هنری، سازمان حج و زیارت، سازمان اوقاف، شهرداری‌ها و... باید دست به دست هم دهیم و فعالیت را در زمینه تولید آثار ماندگار رضوی آغاز کنیم. او با تمجید از اقدامات بنیاد فرهنگی امام‌رضا(ع) در زمینه ترویج ارزش‌های معنوی امام هشتم(ع) افزود: باید این رویکرد تقویت شود؛ چون امروز کشور‌های مختلف احتیاج به محصولات فرهنگی در این حوزه دارند. بدیهی است که فیلم، تأثیرگذارترین ابزار و رسانه در این حیطه است. به گفته خزاعی امروز جوانان دنیا تشنه معارف واقعی اسلام هستند و نشر درست معارف اسلامی به زبان تصویر به آگاهی و بازشناسی حقیقت کمک و موج اسلام‌هراسی را خنثی می‌کند. همچنین مرتضی سعیدی زاده، مدیرعامل بنیاد بین‌المللی امام‌رضا(ع) در این نشست با ارائه گزارشی از وضعیت و روند جشنواره فیلم رضوی، به برنامه‌ریزی برای توسعه این رویداد و تغییرات ساختاری آن برای دوره آینده پرداخت و گفت: نحوه برگزاری جشنواره را نسبت به سال گذشته با تأکید بر ملی و حرفه‌ای‌تر شدن تغییر داده‌ایم. همچنین دبیرخانه جشنواره در بنیاد امام‌رضا(ع) مستقر خواهد شد ولی این رویداد در ابعاد ملی و در همه استان‌ها برگزار می‌شود. او با تشریح ساختار جشنواره فیلم و بخش‌های آن در حوزه‌های کوتاه، داستانی و نیمه‌بلند اضافه کرد: با توجه به اینکه جشنواره از سال ۹۹ برگزار نشده است، همه آثار از آن تاریخ به بعد پذیرش می‌شوند. سعیدی زاده یادآور شد: در نظر داریم با رویکرد هم‌گرایی، همه نهاد‌های فرهنگی و هنری را به‌منظور اعتباربخشی و حمایت پای کار بیاوریم.

درنگ

امیدها به فروش «هتل» و «بچه زرنگ»

حتی ترکیب ناامیدکننده اکران نوروزی و توازن نداشتن فیلم‌ها، نشانه‌های خوبی پیش‌روی صاحبان آثار نمی‌گذاشت. اما خیلی زود حضور بدون رقیب فیلم «فسیل» و امتیازات ویژه اکران بدون محدودیت برای این فیلم که با استقبال مخاطبان و سینماداران نیز همراه بود، موجب فروش غیرمنتظره و ۲۷۰ میلیاردی این فیلم شد تا رکورد‌های مختلفی شکسته شود. در ادامه نیز اکران کم‌دی «شهر هرت» و فروش درخورتوجه ۶۸ میلیاردی آن موجب شد بار اصلی فروش شش ماه نخست امسال بر دوش این دو فیلم (با سهم ۶۸ درصدی) بفتند و سینمای ایران به رکورد عجیب ۵۰۰ میلیارد فروش تا پایان شهریور برسد، عددی که تا همین جا نسبت به ارقام قبل بیش از ۱۰۰ درصد رشد داشته و اهالی سینما را با ارقام جدیدی آشنا کرده است تا جایی که مدیران به ثبت رکورد باور نکردنی هزار میلیاردی (تا انتهای سال) امیدوار شده‌اند و از تحقق این آرزوی بلند، سخن گفته‌اند. اما گیشه سینمای ۱۴۰۲ چگونه هزار میلیاردی می‌شود؟ شکست چند مدعی گیشه در طول تابستان در برابر فیلم چندماه اکران شده «فسیل»، امیدها به پشتتازی فیلم‌های تازه را کمتر و احتمال تکرار ناپذیر بودن «فسیل» را بیشتر می‌کرد. تا آنکه شروع اکران پاییزه سینمای ایران با آمدن دو مدعی تازه همراه شد، کم‌دی «هتل» و انیمیشن «بچه زرنگ» که پیش از این خیلی‌ها منتظر دیدنشان بودند. این دو فیلم در نخستین هفته اکران خود ضمن شکستن رکوردها، با پشتتازی از «فسیل» در فروش هفتگی، خط‌ونشان تازه‌ای کشیدند. «هتل» پرفروش‌ترین شروع اکران یک فیلم در سینمای ایران را رقم زد و پانزده‌روزه سی میلیاردی شد. «بچه زرنگ» نیز در طول همین مدت اکران ۱۰ میلیاردی فروخت. اکران اکنون آرزوی فروش هزار میلیاردی برای گیشه امسال سینمای ایران در دسترس‌تر از همیشه شده است و این آرزو، تنها در یک صورت محقق می‌شود و آن این است که این دو فیلم، نقش همان دو فیلم نیمه نخست امسال را ایفا کنند، اتفاقی که دور از ذهن نیست و در صورت حمایتی مشابه نیمه نخست سال از فیلم‌های مخاطب‌پسند و تداوم وضعیت فعلی سینماها، شدنی است.